

'Swishejant' (disculpi, no acceptem l'efectiu)

Francesc Bellavista

Soci director de Bellavista

<<http://trencencies2050.com/cat>>

És possible una economia sense monedes ni bitllets, sense efectiu? Per a la resposta –complexa i subjecta a molts condicionants– caldrà seguir amb interès l'intent d'alguns països nòrdics d'eliminar la utilització de monedes físiques: a Suècia la normativa habilita els establiments comercials, benzineres i restaurants a no acceptar pagaments en efectiu i s'ha fixat que l'any 2030 han de desaparèixer tots els bitllets i monedes.

Aquesta regulació incideix en el comportament de les persones i ja són moltes altres les activitats en què s'aplica voluntàriament: en determinades esglésies, en comptes de passar el raspall, els feligresos fan els donatius de forma electrònica al compte que apareix en una gran pantalla. Això ha comportat una ampliació dels rituals de la missa quan després de cada col·lecta tothom aixeca el seu mòbil per demostrar que ha contribuït al sosteniment de la parròquia.

També ha promogut l'ús de noves aplicacions informàtiques, fomentades pels set principals bancs i pel govern del país. És el cas de Swish, que permet fer pagaments, mitjançant el mòbil, entre particulars i de forma instantània [per cert: això ha ressuscitat el costum típic de casa nostra de repartir la factura a parts iguals entre els comensals, mètode que a algunes zones d'Espanya es coneix com a *escote* i en altres a *la catalana*]. Amb aquest sistema un dels entaulats paga tot el compte i la resta li envien, electrònicament i instantània, la part que els correspon. L'app és tan popular que, en aquest país, *swishejar* ja és sinònim de pagar. Més difícil de solucionar és el problema que s'origina quan un dels entaulats necessita anar als serveis –de pagament electrònic– del centre comercial on es troba i només porta efectiu: ai las!, aleshores sí que les opcions que se li presenten són molt limitades!

EN CONTRA DE L'ELIMINACIÓ DELS DINERS

Si bé a Suècia dues terceres parts de la població està en contra de l'eliminació total del diner físic, l'ampli ús de les noves tecnologies i la confiança cega en què els seus governants i institucions financeres no faran mal ús de les dades, ha motivat que els pagaments en efectiu s'hagin reduït de forma dràstica i representin una part ínfima de totes les transaccions dels consumidors. L'acceptació ha

estat tan massiva que ha provocat una espiral negativa en contra del diner físic: com menys gent l'utilitza més comerciants i bancs es neguen a acceptar efectiu i cada vegada hi ha menys caixers automàtics a disposició del públic.

Aquesta acceptació pràctica no ha impedit que sorgeixin moviments com *Kontantupproret* ('rebel-

lió de l'efectiu') en contra de l'eliminació del diner físic, per considerar que perjudica persones grans no avesades amb les noves tecnologies i, sobretot, per la possible limitació a la independència i intimitat personals.

La disminució d'efectiu ha estat inesperada i tan ràpida que també comença a preocupar a les autoritats, ja que, a part de deixar fora de joc molts col·lectius poc habituats a les noves tecnologies, també consideren que abandonar el control de l'efectiu en mans privades i amb total dependència de la tecnologia constitueix un risc estratègic que podria arribar a paraitzar el país en cas d'atac cibernètic o d'un atac físic per part d'un tercer país [Rússia és un veí molt proper d'alguna de les illes sota jurisdicció sueca, recordem-hoj].

LA SITUACIÓ A ESPANYA

A Espanya –és evident que les circumstàncies divergeixen molt de les dels suecs, sobretot pel que fa a la confiança en els governants i institucions financeres–, el percentatge de pagaments en efectiu per part dels consumidors és molt elevat i se situa en la franja alta dels indicadors sobre l'ús d'efectiu en els països europeus. I és, curiosament, molt semblant al d'Alemanya, país amb gran afició a pagar en efectiu –un representant del Bundesbank reconeix que als alemanys els encanten els bitllets– i on molta gent considera que l'eliminació d'aquesta forma de pagament és anticonstitucional perquè restringeix drets fonamentals de les persones vinculats a la propietat, la llibertat i la intimitat. Així, entenen que l'obligació d'efectuar tots els pagaments amb targetes o per mitjans digitals pot impedir el suport econòmic a persones, entitats sense afany de lucre o qualsevol altra organització contrària al govern de torn.

En qualsevol cas, sembla que el camí cap a la desaparició del diner físic és inevitable per la progressiva implantació massiva de dispositius electrònics de pagament i la seva utilització intensiva per part de les noves generacions que veuen l'efectiu com quelcom anacrònic. Segurament els nostres nets riuran dels seus avis quan els parlin dels bitllets de coloraines.

La supressió del diner físic té molts avantatges pràctics (reducció dels costos d'emissió del transport, així com major control de la delinqüència, la corrupció i el frau fiscal). Però per a molts ciutadans, aquests beneficis no justifiquen l'eliminació d'una alternativa que evita un control absolut per part de l'Estat, i, per tant, una nova limitació en l'esfera de les seves llibertats individuals.

En qualsevol cas, no cal patir: els alemanys estan a favor dels bitllets i, si pot ser, dels de 500 euros.